

**Kontiolahden kunnan
esi- ja perusopetuksen
opiskeluhoitosuunnitelma**

Sisällys

1. Yleistä.....	4
1.1. <i>Opiskeluhuollon asema organisaatiossa, resurssit ja yhteistyötahot...</i>	4
1.2. <i>Koulukuraattorit ja koulupsykologit.....</i>	5
1.3. <i>Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto.....</i>	6
1.4. <i>Muut oppilaan koulunkäynnin tukemiseen osallistuvat tahot koulussa ja esiopetuksessa.....</i>	6
1.5. <i>Opiskeluhooltoryhmät.....</i>	6
1.6. <i>Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta.....</i>	7
2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhohtopalveluista.....	7
3. Koulu- ja esiopetusyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi.....	7
4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)	8
4.1. <i>Monialainen asiantuntijaryhmä.....</i>	9
4.2. <i>Opiskeluhohtokertomuksen laatiminen ja säilytys.....</i>	9
5. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa....	10
5.1. <i>Yhteistyö ja käytänteet koulu- ja esiopetusympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu/esiopetusyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....</i>	10
5.2. <i>Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä.....</i>	10
5.3. <i>Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa.....</i>	11
5.4. <i>Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa.....</i>	11
5.5. <i>Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.....</i>	12
5.6. <i>Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä.....</i>	12
5.7. <i>Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä.....</i>	13

<i>5.8. Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....</i>	<i>13</i>
<i>5.9. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän asian käsittelyssä.....</i>	<i>14</i>
<i>5.10. Yhteistyö koulun/esiopetuksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.....</i>	<i>15</i>
<i>5.11. Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.....</i>	<i>16</i>
<i>5.12. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.....</i>	<i>16</i>
<i>5.13. Opiskeluhuollon palvelut laajennetun oppivelvollisuuden aikana.....</i>	<i>16</i>
<i>5.14. Poissaolojen ennaltaehkäisy ja seuraaminen.....</i>	<i>17</i>
<i>5.15. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus.....</i>	<i>17</i>
<i>5.16. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.....</i>	<i>18</i>
6. Yksikkö- ja koulukohtaisesti koottavat tiedot.....	18

Liitteet

1.Yleistä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhoollon suunnitelma on tehty yhteistyössä esi- ja perusopetuksen yksiköiden henkilöstön sekä opetuksen järjestäjän Opiskeluhoollon ohjausryhmän kanssa. Hyvinvointialueen edustajat ovat olleet mukana Opiskeluhoollon ohjausryhmässä valmistelemaan opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa ja koulu yhteisössä. Opiskeluhoollon toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi oppilaalla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoollon. Kriisityötä tehdään koulujen kriisisuunnitelmien mukaan.

Opiskeluhoolto liittyy läheisesti esiopetuksen ja koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Keskeistä opiskeluhoollon on monialainen yhteistyö. Opiskeluhoollon keskeiset arvot ovat: lapsen ja nuoren osallisuus, yhteisöllisyys, varhainen tuki, palveluiden yhdenvertaisuus ja laatu ja monialainen yhteistyö. Työtä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan, sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Kontiolahden kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä seuraa ja valvoo tämän suunnitelman toteutumista esiopetuksen yksiköissä, kouluissa ja lukiossa. Kukin yksikkö seuraa ja tekee itsevalvontaa myös oman yksikkönsä opiskeluhoollon toteutumisesta.

1.1.Opiskeluhoollon asema organisaatiossa, resurssit ja yhteistyötahot

Opiskeluhoolto on osa perhekeskustoimintaa. Perhekeskusmallin keskeisenä ajatuksena on yhteisövaikuttamisen avulla ratkaista useita toimijoita koskevia ilmiöitä yhdessä. Opiskeluhoollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, esiopetuksessa ikäryhmälle suunnatut neuvolapalvelut. Koulupsykologien, koulukuraattoreiden, terveydenhoitajien ja opiskelijaterveydenhuollon asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhönkin. Palveluja tarjotaan oppilaille ja opiskelijoille ensisijaisesti lähipalveluna omalla koululla, niin että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut toteutetaan opetuspalveluiden ja hyvinvointialueen tuottamien palvelujen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden, opiskelijoiden

ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulu-/esiopetuyksikkökohtaiset arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytössä olevista opiskeluhoitopalveluista sekä muut koulu-/esiopetuyksikkökohtaiset tiedot on kuvattu tämän suunnitelman liitteissä.

Opiskeluhoitosuunnitelman koulu/esiopetuyksikkökohtaiset tiedot ja opiskeluhoitosuunnitelma liitetään kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhuollon keskeiset yhteistyötahot sivistystoimessa ovat opetuspalvelujen ja varhaiskasvatuspalvelujen toimijat. Keskeiset yhteistyötahot hyvinvointialueella ovat lasten- ja perheneuvola, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu. Lisäksi opiskeluhoito tekee yhteistyötä erikoissairaanhoidon lasten ja nuorten neurologian, psykiatrian ja muiden lasten- ja nuortentautien poliklinikkojen, järjestöjen sekä nuorten Ankkuri-työryhmän kanssa.

1.2. Koulukuraattorit ja koulupsykologit

Koulukuraattori- ja -psykologipalvelut ovat saatavilla esiopetuksesta toiselle asteelle. Työtä säätelevät lakisääteiset aikarajat. Oppilaalle ja opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoiton psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas tai opiskelija on keskustelua pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Mikäli koulun/esiopetuksen oma kuraattori tai psykologi ei pysty järjestämään keskustelua lakisääteisen aikarajan kuluessa, kuraattori/psykologi hoitaa asian tapauskohtaisesti tai ohjaa esim. päivystykseen, jos on akuutti tilanne.

Koulukuraattori ja -psykologi tukevat yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä. Koulukuraattorin ja -psykologin avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan ja lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Tarvittaessa oppilas tai opiskelija ohjataan saamaan muita palveluja kunnan, Joensuun seudun tai Hyvinvointialueen yksiköissä tai erikoissairaanhoidossa.

Koulukuraattori on sosiaalityön asiantuntija koulussa ja esiopetuksessa. Koulukuraattorityössä edistetään oppilaan/opiskelijan sosiaalista kasvua ja arjen sujumista, toimintakykyä ja vuorovaikutussuhteita. Työn tavoitteena on oppilaan tai opiskelijan hyvinvoinnin, sosiaalisen kehityksen ja koulunkäynnin tukeminen sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Koulupsykologi on oppilaan tai opiskelijan psykologisen kehityksen ja psyykkisen hyvinvoinnin ja oppimisen psykologian erityisosaaja kouluyhteisössä. Työn tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia yksilöinä ja ryhmän jäseninä ja tukea oppimistavoitteiden saavuttamista. Sekä koulukuraattorin että koulupsykologin työhön sisältyy asiakastyötä,

konsultaatiota sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä. Alueella on tarjolla lisäksi koulupsykologin konsultatiivinen palvelu, joka ohjaa ja neuvoo tarvittaessa yhden puhelun periaatteella.

1.3. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollossa jatkuu lastenneuvolassa aloitettu lapsen kasvun ja kehityksen seuranta. Tavoitteena on tukea oppilaan terveellistä kasvua ja kehitystä ja siten luoda perustaa hyvälle aikuisuudelle. Kouluterveydenhoitaja on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa tehden tiivistä yhteistyötä huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa. Kouluterveydenhoitaja huolehtii yhdessä koululääkärin kanssa kouluterveydenhuollon tehtävien toteutumisesta. Kouluterveydenhuolto on lakisääteistä, ennaltaehkäisevää toimintaa. Kouluterveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vuosittain määräaikaistarkastuksissa. Luokilla 1, 5 ja 8 toteutetaan laaja terveystarkastus, johon sisältyy koululääkärin tapaaminen yhdessä huoltajien kanssa. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen. Lisäksi pyritään löytämään mahdolliset sairaudet varhaisessa vaiheessa sekä tunnistamaan terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät ottaen huomioon koko perheen hyvinvointi. Terveydenhoitaja tapaa yksilöllisen suunnitelman mukaisesti niitä oppilaita, joilla on terveydellisiä erityistarpeita tai jotka ovat yksilöllisen tuen tarpeessa. Suun terveydenhuolto kutsuu suun terveystarkastukseen 1., 5. ja 8. luokan oppilaat. Tarvittaessa tehdään suun tarkastuksia ja tutkimuksia yksilölliseen tarpeeseen perustuen.

1.4. Muut oppilaan koulunkäynnin tukemiseen osallistuvat tahot koulussa ja esiopetuksessa

Opiskeluhoito on kaikkien koulu- ja esiopetusyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa ottaen huomioon opiskelijan ikä ja edellytykset.

Koulussa voi työskennellä lisäksi muita oppilaan tai opiskelijan koulunkäyntiä ja hyvinvointia tukevia henkilöitä, esimerkiksi kasvatusohjaaja, koulunuorisotyöntekijä tai hyvinvointiohjaaja.

1.5. Opiskeluhoitoryhmät

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti Kontiolahdella toimii opetuksen järjestäjäkohtainen opiskelijahuollon ohjausryhmä, yksikkökohtaiset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät ja yksittäisen oppilaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita käsittelevät tapauskohtaisesti koottavat moniammatilliset asiantuntijaryhmät. Kaikki nämä ryhmät ovat monialaisia eli ryhmissä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattua terveydenhuoltoa sekä

psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kuin käsiteltävä asia edellyttää.

1.6. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuranta

Kontiolahdella opiskeluhoitotyön linjauksista huolehtii opiskelijahuollon ohjausryhmä. Koulu-/ yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä suunnittelee lukuvuoden aikana seurattavat toimenpiteet ja toimintatavat, joiden toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain koulun/yksikön yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä. Jokaisen koulun ja esiopetusyksikön yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä laatii muistion ja kirjaa toimintaa koskevan arvion kunnan ylläpitämään verkkoasemaan (L-kansio).

2. Koulujen arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

(tarkemmin koulukohtaisissa tiedoissa)

	kouluterveydenhoitaja	koulupsykologi	koulukuraattori
	perusopetus	perusopetus	perusopetus
<i>Valtakunnallinen mitoitus opp./ työntekijä</i>		780	670
<i>Kontiolahden keskiarvo opp./ työntekijä</i>	473	1104	649
Ahokkalan koulu	67 opp./0,1 tt	67 opp./0,1 tt	67 opp./0,1 tt
Jakokosken koulu	64 opp./0,1 tt	64 opp./0,1 tt	64 opp./0,1 tt
Kontiolahden koulu	641 opp./1,9 tt	641 opp./1,1 tt	641 opp./ 1,3 tt
Kontioniemen koulu	95 opp./ 0,2 tt	95 opp./ 0,1 tt	95 opp./ 0,2 tt
Kulhon koulu	111 opp./ 0,2 tt	111 opp./ 0,2 tt	111 opp./ 0,2 tt
Kylmäojan koulu	281 opp./ 0,6 tt	281 opp./ 0,4 tt	281 opp./ 0,4 tt
Lehmon koulu	650 opp./ 1,5 tt	650 opp./ 1,0 tt	650 opp./ 1,0 tt
Onttolan koulu	170 opp./ 0,4 tt	170 opp./ 0,2 tt	170 opp./ 0,4 tt
Selkien koulu	40 opp./ 0,1 tt	40 opp./ 0,1 tt	40 opp./ 0,1 tt
Varparannan koulu	45 opp./ 0,1 tt	45 opp./ 0,1 tt	45 opp./ 0,1 tt

3. Koulu- ja esiopetusyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Opiskeluhoolto on kaikkien koulu- ja esiopetusyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun ja esiopetuksen henkilökunnalla.

Koulun/esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä.

Koulujen yhteydessä järjestettävän esiopetuksen opiskeluhooltoryhmänä toimii koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä, päiväkotien esiopetuksen opiskeluhooltoryhmät toimivat yksikkökohtaisesti tai useamman päiväkodin yhteisenä yhteisöllisenä opiskeluhooltoryhmänä. Yksikkökohtaista yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa joko koulunjohtaja, rehtori tai virka-apulaisrehtori ja päiväkotien esiopetuksessa yksikön esimies. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän jäseniä edellä mainittujen henkilöiden lisäksi ovat koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja/laaja-alainen erityisopettaja ja 7.-9. luokilla opinto-ohjaajat. Lisäksi yhteisölliseen opiskeluhooltoryhmään kutsutaan mukaan oppilaiden, huoltajien, henkilökunnan ja yhteistyötahojen edustajia. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä kokoontuu ennalta sovitusti yksikön tarpeiden mukaan. Kokouksista laaditaan vapaamuotoinen muistio.

Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on oppilaiden terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen ja seuranta. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä puuttuu akuutteihin hyvinvoinnin riskeihin. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä edistää ja seuraa koulu- ja esiopetusympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä hyvinvointia (esim. kiusaamisen ehkäisy). Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä käsittelee ja tiedottaa seurannassa käytettävien tiedonkeruiden (esim. Kouluterveyskysely) tuloksista henkilöstöä, oppilaita, huoltajia ja yhteistyötahoja. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä edistää oppilaiden, huoltajien ja koko henkilöstön osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä yhtenäistää ja kehittää toimintatapoja. Lisäksi yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä edistää ja seuraa henkilöstön opiskeluhooltotyöhön vaadittavaa osaamista.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenten työskentelyyn voi kuulua vierailut luokissa ja esiopetusryhmissä, opetuksen seuraaminen ja oppilaiden kanssa keskusteleminen. Kouluissa opiskeluhooltoryhmän jäsenet voivat kuulla tukioppilaita tai oppilaskunnan jäseniä. Opiskeluhooltoryhmä on mukana suunnittelemassa erilaisia teemapäiviä, vanhempainiltoja, kouluun/esiopetukseen tutustumispäiviä, -yksikkökohtaisia kyselyjä ja erilaisia toimintakulttuurin kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä ja ohjelmia (esim. ProKoulu, ilmapiiri- ja kiusaamiskyselyt).

4. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa on neuvonta, ohjaus, tuki sekä arviointi, joita kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja ja lääkäri tarjoavat yksittäiselle oppilaalle ja hänen huoltajillensa. Oppilaiden haasteisiin etsitään ratkaisua yhdessä oppilaiden, huoltajien ja opetushenkilöstön kanssa.

4.1. Monialainen asiantuntijaryhmä

Oppilaan terveyteen ja hyvinvointiin kuuluvat asiat käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen perustuu oppilaan ja oppilaan huoltajan kirjalliseen suostumukseen. Suostumus pyydetään ennen asiantuntijaryhmän käsittelyn alkamista. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita. Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa on kuvattu tarkemmin myöhemmässä luvussa.

Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon oppilasta koskevista toimenpiteistä ja ratkaisuissa oppilaan iän, kehitystason ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevaa salassa pidettävää opiskeluhuollon tietoa. Kieltämiselle on oltava painava syy, joka ei selvästi ole vastoin oppilaan etua. Alaikäisen oppilaan tai opiskelijan itsenäisen päätöskyvyn arvion tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajilla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä opiskeluhuollon palveluita. Esiopetuksessa yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa.

4.2. Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kontiolahden kunta ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä. Yksilölliset opiskeluhoitokertomukset tallennetaan oppilaan Wilmaan Muistiot- välilehdelle, myöhemmin sähköiseen arkistoon. Opiskeluhuollon rekisteristä vastaa Kontiolahden sivistysjohtaja. Opiskeluhoitokertomuksiin on luku-oikeus yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän koulun/esiopetuksen jäsenillä. Opiskeluhoitokertomuksessa määritetään, kenelle annetaan luku- tai muokkaus-oikeus kyseiseen asiakirjaan.

Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että yksilölliseen opiskeluhoitokertomukseen kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- 1) nimi, henkilötunnus ja kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot (*Huom! Nämä tiedot näkyvät jo valmiiksi Wilman Muistio-välilehdellä*);
- 2) asian aihe, tausta ja vireille panija;

- 3) tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuvat henkilöt ja heidän asemansa;
- 4) suunnitelma toimenpiteistä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) opiskelijaa koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhuollossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammattinsa tai virka-asemansa. *Huom! Nämä tiedot näkyvät jo valmiiksi Wilman Muistio-välilehdellä)*

Jos opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan huoltajan ja oppilaan suostumuksella tai lain perusteella henkilölle, joka ei osallistu opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

5. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5.1. Yhteistyö ja käytänteet koulu- ja esiopetusympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu/esiopetusyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Hyvät työ- ja oppimisolosuhteet luovat edellytykset koko koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilymiselle ja tulokselliselle oppimiselle. Koulu/esiopetusyhteisön ja oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan kolmen vuoden välein yhteistyössä koulun-/esiopetusyksikön ja sen oppilaiden, terveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa. Koulu- ja esiopetusyhteisön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Tarkastuksessa huomioidaan fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, työskentelyn ergonomia, tapaturmavarat, kalusteiden, sosiaalitilojen, säilytystilojen ja siivouksen asianmukainen taso. Tarkastuksesta laaditaan raportti ja havaituista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma. Arvioinnissa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

5.2. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Neuvolassa sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa toteutetaan lapsen, oppilaan tai opiskelijan kehitystason mukaista terveysneuvontaa ja ohjausta. Yksilö- ja ryhmäneuvonnassa painotetaan kansanterveyden kannalta keskeisiä aiheita ja tekijöitä, joita esim. kouluterveyskysely nostaa esiin. Näitä ovat seuraavat: mielenterveys, seksuaalisuus, tartuntataudit, väkivalta, koulukiusaaminen, tapaturmien ehkäisy, turvallisuus, ravitsemus, painonhallinta,

tupakoinnin, päihteiden ja huumaavien aineiden käytön ehkäisy, uni ja lepo, hygienia, suun terveys, liikunnallinen elämäntapa, tietokonepelit, tv-viihde ja viihde-elektroniiikka. Yksilö- ja ryhmäneuvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti ja oppilaiden kehitykselliset tarpeet huomioiden.

5.3. Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset tehdään 1., 5. ja 8. luokilla. Huoltajat kutsutaan aina mukaan tarkastuksiin ja tarkoitus on arvioida koko perheen hyvinvointia. Perheen, koulun ja kouluterveydenhuollon yhteistyötä vahvistetaan yhteisellä arvioinnilla oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Laajoissa terveystarkastuksissa kaikki arvioinnissa esille tulevat asiat käydään läpi oppilaan ja huoltajien kanssa.

5.4. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Kokonaisvastuu lapsen sairauden hoidosta ja lääkkeiden annosta on huoltajilla. Huoltajien tehtävä on kertoa lapsen opettajalle ja ohjaajalle/lastenhoitajalle lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt sovitaan lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja koulun/esiopetuksen kanssa.

Kun lapsella on vakava tai pitkäaikainen sairaus, lapselle sovitaan koulussa/esiopetuksessa hoitoneuvottelu. Hoitoneuvotteluun osallistuvat huoltajat, opettaja (esiopetuksessa lastenhoitaja), ohjaaja ja kouluterveydenhoitaja. Hoitoneuvotteluun pyydetään tarvittaessa myös lääkäri. Hoitoneuvottelussa tarkastellaan ja selvitetään lapsen selviytymistä esiopetuksessa/koulussa ja hänen mahdollisesti vaatimiaan erityisjärjestelyjä sekä kirjataan sovitut asiat Wilmaan Muistiot –välilehdelle silloin, kun neuvottelu on koulun koollekutsuma. Hoitoneuvottelu sovitaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun lapsella on todettu vakava tai pitkäaikainen sairaus, joka vaikuttaa lapsen vointiin koulussa/esiopetuksessa. Mikäli lapsella on käytössä lääkehoito, jota on välttämätöntä toteuttaa koulupäivän aikana, laaditaan koulun/esiopetuksen ja vanhempien yhteistyössä lääkehoitosuunnitelma, kts. liite. Hoitoneuvottelua voi ehdottaa myös koulun/esiopetuksen henkilöstö, kun lapsen voinnissa ja jaksamisessa tapahtuu havaittavia muutoksia. Jokaisen aikuisen velvollisuus on auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos lapsella tulee hätätilanne kuten epilepsiakohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio.

Kansallisen allergiaohjelman mukaisesti lieviä oireita (ohimenevä suun kutina tai kirvely tai iho-oireet) aiheuttavia ruoka-aineita ei tule hoitaa välttämällä vaan altistamalla ja vähitellen siedättämällä. Näin ollen lievistä allergiaa aiheuttavista ruoka-aineista ei laadita erityisruokavalioilmoitusta. Mikäli lapsella on todettu ruoka-aine allergia, josta voi saada vakavan allergisen reaktion, toimitetaan keittiöön asiasta lääkärin tai terveydenhoitajan tekemä erityisruokavalioilmoitus. Uskonnollisista ja eettisistä ruokarajoituksista vanhemmat ilmoittavat erillisellä lomakkeella suoraan koulun/esiopetusyksikön keittiöön.

5.5. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Kontiolahden kouluissa ja esiopetuksessa toimii pedagoginen ryhmä, joka työskentelee kerran kuukaudessa tai kutsutaan koolle tarvittaessa. Pedagogiseen ryhmään kuuluvat erityisopettaja/varhaiskasvatuksen erityisopettaja, terveydenhoitaja/kuraattori/psykologi sekä oppilaan luokanopettaja/esiopettaja tai luokanohjaaja. Ryhmään osallistuu tarvittaessa myös koulun rehtori/johtaja/varhaiskasvatuksen esihenkilö, huoltajat ja/tai muut lapsen kanssa työskentelevät asiantuntijat. Kouluilla pedagogisen tuen järjestämistä koordinoi laaja-alainen erityisopettaja(t), esiopetuksessa varhaiskasvatuksen erityisopettajat. Pedagogisessa ryhmässä käsitellään tuen muutokset ja suunnitellaan tuen tarpeen jatkotoimenpiteet. Myös luokka-/ryhmätasolla voidaan käydä läpi luokkaan/ryhmään kohdistuvat tukitarpeet. Pedagogisessa ryhmässä käyty tuen tarpeen arviot siirtyvät esiopettajan/luokanopettajan/aineenopettajan/luokanohjaajan sekä erityisopettajan/varhaiskasvatuksen erityisopettajan seurantaan. He toteuttavat opetusta ja arvioivat jatkossa sen toteutumista. Myös huoltaja ja oppilas seuraavat tuen vaikuttavuutta ja toteutumista. Lukuvuoden tavoitteet ja tuen toteuttaminen suunnitellaan lukuvuoden alussa syyslomaan mennessä ja arvioidaan keväällä ennen lukuvuoden loppumista.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Tarvittaessa hyödynnetään opiskeluhuollon asiantuntijoiden konsultaatiota, jotta saadaan käsitys oppilaan kokonaistilanteesta. Päätetty ajankohta tehostetun tuen aloittamisesta, jatkamisesta tai päättymisestä kirjataan pedagogiseen arvioon ja ajankohta kirjataan myös oppilaan oppilashallinto-ohjelmaan. Tehostetun tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan oppimissuunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien kanssa.

Mikäli tehostetun tuen antamisesta huolimatta oppilaan kehitys ei etene toivotulla tavalla, aloitetaan pedagogisen selvityksen valmistelu erityisen tuen päätöstä varten. Oppilasta opettavat opettajat laativat pedagogisen selvityksen. Pedagogiset arviot ja pedagogiset selvitykset käsitellään tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa joko pedagogisissa tukitiimeissä tai konsultoiden. Opiskeluhoitohenkilöstö arvioi tarvitaanko pedagogisten tukitoimien lisäksi myös opiskeluhuollollista tukea tai selvitystä esim. psykologista tai lääketieteellistä tutkimusta, sosiaalista selvitystä tai koulun/esiopetuksen ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamista. Erityisen tuen pedagogiset tavoitteet ja toimet suunnitellaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja oppilasta opettavien kanssa.

5.6. Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on kannustaa oppilaita itseohjautuvuuteen, auttaa opiskelumotivaation löytämisessä ja ehkäistä

koulutuksesta syrjäytymistä sekä selkeyttää ammatinvalintaa. Jopo-opetukseen valitaan oppilaat oppilaan ja huoltajan laatiman hakemuksen sekä haastattelun (oppilas ja huoltaja mukana) perusteella. Oppilaan koulunkäynnin tilanne kartoitetaan hakuprosessin yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat ja opiskeluhuoltohenkilöstö laativat tarvittaessa pedagogisen arvion, pedagogisen selvityksen tai muun oppilaan koulunkäynnin kokonaistilanteen kuvauksen yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Yhteistyötä oppilaan, huoltajan, JOPO-opettajan ja mahdollisten tarvittavien opiskeluhuoltohenkilöiden kesken toteutetaan oppilaalle laaditun oppimissuunnitelman (HOPS) tai HOJKS:iin kirjattujen toimien mukaisesti. Huoltajan tuki nuorelle on onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Opettaja toimii tiiviissä yhteistyössä muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien yhteistyötahojen kanssa.

5.7. Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa/esiopetusyksikössä. Oppilaalle järjestetään opetusta ja tukea hänen terveytensä, pedagogisten erityistarpeidensa ja erikoissairaanhoidon hoidollisten ja kuntoutuksellisten toimenpiteiden edellyttämä määrä. Oppilaalla on omassa koulussaan/esiopetuksessa käytössä kaikki tukitoimet kolmiportaisen tuen mukaisesti. Opiskeluhuollon palvelut järjestetään lähettävän koulun/esiopetuksen toimesta.

Mikäli oppilaan kohdalla opetus järjestetään oman koulun/esiopetuksen sijasta sairaalaopetuksessa, toteutetaan siirtyminen huoltajan, opetuksen järjestäjän, sairaalaopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon moniammatillisena yhteistyönä. Sairaalaopetus on erikoissairaanhoidon yhteydessä annettavaa esi-/perusopetusta avo- ja osasto-oppilaille. Sairaalaopetuksessa korostuvat kasvatuksen ja opetuksen lisäksi pedagoginen kuntoutus ja kaikkien oppilasta opettavien, kasvattavien tai hoitavien tahojen keskinäinen yhteistyö ja konsultaatio. Sairaalaopetuksessa tuetaan oppilaan koulupolkua.

Oppilaan tilanteesta ja tukitoimista riippuen nivelpalaveri takaisin lähikouluun/esiopetukseen voi olla järjestetty siten, että siinä ovat paikalla sairaalakoulun opettaja ja vastaanottava opettaja sekä tarvittaessa opiskeluhuollon edustaja(t). Oppilas palaa pääsääntöisesti siihen opetukseen, johon oppilas osallistui ennen siirtymistä sairaalaopetukseen. Ennen paluuta takaisin lähikouluun/esiopetukseen sairaalakoulun opettaja käy oppilaan kanssa tulevassa ryhmässä. Vahvemmat tarvittavat tukitoimet arvioidaan ja päätetään yksilökohtaisesti.

5.8. Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opiskeluhuollon edustaja voidaan kutsua mukaan kasvatustalusteluun. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty

kurinpitorangaistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Koulu huolehtii tiedonkulusta kodin ja koulun välillä ja kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän oppilaan tuen saannin varmistamiseksi.

Määräaikaisesta erottamisesta päättää sivistyslautakunta. Sosiaalihuollosta vastavan toimielimen tulee olla edustettuna lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä sekä käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen erottamista koskeva asiaa lautakunnassa, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.

5.9. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän asian käsittelyssä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon henkilöstön edustaja, joka havaitsee huolen. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaan läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan ja/tai huoltajan kirjallista suostumusta. Ennen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumista, koollekutsuja sopii ryhmän kokoonpanon oppilaan ja huoltajan kanssa.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan, kun tarvitaan lapsen tai nuoren terveyteen tai hyvinvointiin liittyvässä asiassa monialaista näkökulmaa ja osaamista tarvittavan tuen järjestämiseksi. Huolenhavaintaja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Koollekutsuja on yhteydessä oppilaaseen ja huoltajaan, kertoo huolestaan ja pyytää lupaa asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpanolle (kirjallinen suostumus). Oppilas ja huoltaja ovat mukana asian käsittelyssä. Paikalla ovat ne asiantuntijat, joiden läsnäolon oppilas ja huoltaja ovat hyväksyneet. Asian käsittelyyn on mahdollista pyytää konsultaatiota muilta asiantuntijoilta ja oppilaan kanssa työskenteleviltä henkilöiltä. Tällaisia koulun ulkopuolisia tahoja voivat olla esim. erikoissairaanhoido, lastensuojelu, lapselle läheinen sukulainen tai tukihenkilö.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä opiskeluhoillon palveluja. Oppilaalla on oikeus kieltää huoltajaa osallistumasta asian käsittelyyn. Arvion syyn painavuudesta tekee terveydenhuollon tai sosiaalialan asiantuntija. Koollekutsuja kokoaa asiantuntijaryhmän kokouksessa mm. seuraavia tietoja: oppilaan hoidollinen tilanne, viimeisimmät asiantuntijalausunnat ja sosiaali- ja terveydenhuollosta oppilaalle saatu tuki. Käsitellyt asiat kirjataan muistioon. Lukuoikeus on niillä henkilöillä, jotka ryhmä määrittelee.

5.10 Yhteistyö koulun/esiopetuksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Opiskeluhuollon keskeisiä yhteistyötahoja lasten- ja perheneuvolaa, nuorisotointa, nuorten mielenterveyspalveluja ja lastensuojelua ja niiden toimintatapoja on kuvattu Lasten ja nuorten palvelukuvauksissa, jotka löytyvät hyvinvointialueen sivuilta <https://www.siunsote.fi/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut>

Keskeistä koulun ja esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Oppilaalla, huoltajilla ja jokaisella oppilasta tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa oppilaan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on oppilaan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus. Yhteistyötä toteutetaan dialogin keinoin. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien, ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista. Mikäli oppilasta tuetaan koulun/esiopetuksen ulkopuolisten toimijoiden taholta (esim. lastensuojelu, erikoissairaanhoido), yhteistyön ja tiedon jakamisessa on hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota oppilaan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäiset tukitoimet ja suunnitella oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot. Keskeistä on sopia yhdessä työnjaosta jatkotoimenpiteiden suhteen sekä seuraava tapaaminen seurannan varmistamiseksi.

Kouluterveydenhuollossa/neuvolassa selvitetään erityisesti oppimisen ja tunne-elämän haasteisiin liittyviä pulmia, mikäli moniammatillinen yhteistyö on tarpeen. Aloite voi tulla esim. vanhemmilta, opiskeluhoollasta (psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja) tai opettajalta. On hyvä perustaa monialainen asiantuntijaryhmää, jolloin moniammatillisesti arvioidaan tilannetta ja tuen tarvetta.

Vanhemmat saavat ajan koululääkärille kouluterveydenhoitajan kautta, neuvolalääkärille lastenneuvolan kautta.

Koulu-/neuvolalääkäri arvioi, tarvitaanko tutkimuksia erikoissairaanhoidossa vai voidaanko tarpeelliset selvitykset ja riittävä tuki järjestää perustasolla. Arvio tehdään yleensä yhteistyössä opetushenkilöstön ja opiskeluhoollon henkilöstön kanssa, lapsen ja perheen luvalla, siten että koulu/neuvolalääkäri saa tarpeelliset tiedot (tukitoimet ja edelliset tutkimukset) käyttöönsä.

Erikoissairaanhoidon poliklinikoilla tehdään oppilaille neurologisia, neuropsykologisia ja tunne-elämän jatkotutkimuksia sekä tarvittaessa annetaan lausuntoja koulunkäynnin ja opetuksen suunnittelua ja järjestämistä varten.

Koulu-/Neuvolalääkärin lähete voi palautua, jolloin erikoissairaanhoidosta ohjeistetaan siitä, minkälaisia tukitoimia perustasolla tulisi järjestää.

Erikoissairaanhoidon (lastenneurologian poliklinikka, lastenpsykiatrian poliklinikka, nuorisopsykiatrian poliklinikka, lastenkeskus) voidaan myös huoltajan luvalla tarvittaessa konsultoida.

Koulu tai esiopetus tekevät yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaan tilanteissa, joissa oppilaan turvallisuus on vaarantunut (esim. väkivalta, seksuaalinen hyväksikäyttö). Yhteistyötä ohjaavat koulun tai esiopetuksen toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

5.11. Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä suunnitellaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilaiden, huoltajien ja kolmannen sektorin toimijat osallistuvat kokouksiin kutsuttuina tarpeen mukaan. Oppilaiden ja huoltajien edustajat osallistuvat mm. koulun ja esiopetuksen opiskeluhoollosuunnitelman laatimiseen. Opiskeluhoollosuunnitelma käsitellään esim. vanhempainilloissa/vanhempainyhdistyksen kokouksissa/oppilaskunnan hallituksen kokouksissa. Luokkien ja ryhmien yhteisöllistä hyvinvointia käsiteltäessä voidaan tehdä oppilaille kyselyjä ja kutsua oppilaita mukaan yhteisöllisen opiskeluhoolloryhmän kokouksiin. Vanhemmilta kerätään tietoa ja mielipiteitä luokkien/ryhmien ja koulu-/esiopetusyhteisön toiminnasta vanhempainilloissa, arviointikeskusteluissa ja kyselyiden avulla. Yksilökohtainen opiskeluhoollotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

5.12. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Koulu ja esiopetus tiedottavat monipuolisesti opiskeluhoollon käytännöistä ja opiskeluhoollon palveluihin hakeutumisen periaatteista. Oppilaan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoollosta tiedottaminen lisää opiskeluhoollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoollossa. Opiskeluhoolloryhmä tekee yhteistyötä koulun oppilaskunnan edustajien kanssa luokkakohtaisesti sekä oppilaskunnan hallituksen kanssa koko koulun tasolla.

5.13. Opiskeluhoollon palvelut laajennetun oppivelvollisuuden aikana

Laki, joka säätelee oppivelvollisuuden laajentamista 18-ikävuoteen asti, astui voimaan 1.8.2021. Oppilaita tuetaan tehostetulla henkilökohtaisella oppilaanohjauksella siirtymävaiheessa perusopetuksesta toiselle asteelle. Tehostetussa oppilaanohjauksessa olevalle oppilaalle voidaan tarvittaessa antaa yksilöllistä opiskeluhoollota tai kutsua koolle monialainen asiantuntijaryhmä.

Yksilöllinen opiskeluhoito tai monialaisen asiantuntijaryhmän tuki toteutetaan yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Monialaisessa asiantuntijaryhmässä on mukana huoltajan ja oppilaan lisäksi opinto-ohjaaja, opiskeluhoillon edustus (koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja) ja pedagogisen henkilöstön edustus. Tarvittaessa mukana on myös sosiaalityöntekijä. Ryhmä suunnittelee oppilaan kokonaistilanteen edellyttämät tukitoimet. Opiskeluhoito toimittaa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toisen asteen opetuksen järjestäjälle.

Niiden oppilaiden osalta, jotka eivät ole saaneet toisen asteen opiskelupaikkaa, selvitetään yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintonsa muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun tutkintokoulutukseen valmistavaan koulutukseen. Oppivelvollisella on oikeus tilapäisesti keskeyttää opintonsa tietyistä painavista syistä. Oppivelvollisuuden voi keskeyttää toistaiseksi, jos luonteeltaan pysyvä sairaus tai vamma estää oppivelvollisuuden suorittamista. Näissä tilanteissa oppivelvollinen saa tarvittaessa opiskeluhoillon palveluita. Tarvittaessa oppivelvollinen ohjataan hakeutumaan myös muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin (sosiaali- ja terveyspalvelut, nuorisotoimen palvelut tai kuntoutuspalvelut). Etsivä nuorisotyö voi toimia oppivelvollisen nuoren tukena.

5.14. Poissaolojen ennaltaehkäisy ja seuraaminen

Oppilaiden ja opiskelijoiden läsnäoloa koulussa tuetaan ja poissaoloja seurataan sekä niihin puututaan opetussuunnitelman luvun 5 mukaisesti.

5.15. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturmilla tarkoitetaan oppilaalle koulu-/esiopetusmatkalla (eli matka kotoa kouluun/esiopetukseen ja koulusta/esiopetuksesta suoraan kotiin), koulussa/esiopetuksessa muualla oppituntien aikana koulutyötä suorittaessa tai koulun/esiopetuksen järjestämissä opettajan valvomissa tilaisuuksissa sattunutta tapaturmaa. Kouluilla järjestetään myös eri järjestöjen toimintaa, joissa sattuneet tapaturmat eivät ole koulutapaturmia.

Tapaturmien ehkäisy kuuluu osaksi kokonaisvaltaista turvallisuuden edistämistä koulussa ja esiopetuksessa. Turvallisuussuunnittelun tulee pohjautua aina yksikkökohtaisten uhkatekijöiden selvittämiseen, jota edistetään jatkuvalla koulu- ja koulumatkatapaturmien seurannalla sekä säännöllisesti tehtävällä opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksella.

Opetushenkilöstön vastuulla on toteuttaa opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta tapaturmista ja turvallisuudesta. Lisäksi koulun ja esiopetuksen johdon tulee huolehtia, että koulussa/ yksikössä on riittävästi ensiaputaitosta henkilökuntaa, jotta toiminta hätätilanteessa on mahdollisimman tehokasta ja loukkaantunut henkilö saadaan mahdollisimman nopeasti hoitoon.

Opettajien ja muun henkilökunnan ensiaputaitoja ylläpidetään säännöllisillä koulutuksilla.

5.16. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä edellyttää päihteiden vastaisen työn kehittämistä koulu yhteisössä. Tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa päihteiden kanssa vaikeuksiin joutunut lapsi tai nuori ja puuttua hänen elämäntilanteeseensa. Alle 18-vuotiaiden päihteiden käyttöön puututaan. Opiskelu huollon henkilökuntaa on koulutettu päihteiden käytön ennaltaehkäisevään päihdetyöhön sekä päihteiden käytön tunnistamiseen ja puheeksi ottamiseen. Koulutusta järjestetään myös opetus- ja terveydenhoitohenkilökunnalle.

Koulussa käsitellään päihteiden ja tupakkatuotteiden käytön terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia sekä riippuvuuden syntymistä ja merkitystä osana normaalia opetusta. Lisäksi järjestetään erillistä päihdevalistusta. Yleinen asennevaikuttaminen sekä itsetunnon ja elämäntilanteen vahvistamiseen tähtäävät keinot ovat keskeisiä päihteiden käyttöä ehkäiseviä toimia. Vanhempainilloissa annetaan ajankohtaista tietoa päihdeasioista sekä vahvistetaan vanhemmuutta nuorten elämäntilanteiden kehittämiseksi.

Mitä varhaisemmassa vaiheessa puututaan päihteiden käyttöön, sitä suurempi mahdollisuus on vaikuttaa ja ehkäistä kierteen pahenemista. Epäilyn herätessä oppilas/opiskelija ohjataan terveydenhoitajan luokse, jossa sovitaan jatkotoimenpiteet. Vanhempiin otetaan yhteyttä ja tarvittaessa otetaan yhteyttä verkoston muihin toimijoihin. Avoin ja luottamuksellinen yhteistyö kotien kanssa päihteidenkäyttötilanteissa on tärkeää. Tarvittaessa järjestetään verkostokokouksia ja lapsi tai nuori ohjataan asianmukaiseen hoitoon.

Laki velvoittaa opetus- ja opiskelu huollon henkilöstöä lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä, salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluilmoitus johtaa lapsen tai nuoren ja huoltajan tilanteen arviointiin ja tarvittaessa laajempaan lastensuojelun tarpeen selvitykseen.

6. Yksikkö- ja koulukohtaisesti koottavat tiedot

Tämän suunnitelman liitteisiin on koottu opiskelu huoltosuunnitelmassa ilmoitettavat yksikkökohtaiset esiopetuksen ja koulujen tiedot.

Liitteet:

Lääkehoidon suunnitelma_ perusopetus

Lomake_Suostumus yksilökohtaiseen opiskelu huoltoon

HUOLTAJIEN / OPPILAAN SUOSTUMUS MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän KOKOONTUMISEEN

Suostumme / emme suostu siihen, että lapsemme

_____ asiassa kutsutaan koolle monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmän kokoontuminen perustuu Oppilas ja opiskelijahuoltolakiin 1287/2013 19.1§ ja 19.2§

Koollekutsuja: _____ puh. _____

Kokoontumisen ajankohta: _____

Kokoontumisessa käsiteltävä asia:

Ryhmään saavat osallistua	Nimi	Kyllä	Ei
lastentarhanopettaja/ luokanopettaja/ohjaaja			
erityislastentarhan-/ erityisopettaja			
oppilaanohjaaja			
neuvola-/ kouluterveydenhoitaja			
kuraattori/sosiaali-/perheohjaaja			
sosiaalityöntekijä			
perheneuvolan työntekijä			
psykologi			
muu henkilö			

_____ / _____ 20__

Huoltajan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Oppilaan allekirjoitus

6.8.2018

Lääkehoitosuunnitelma

Perusopetus

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat	4
3. Osaamisen varmistaminen ja ylläpito	5
Lupakäytännöt	5
Lääkehoitolupien dokumentointi	6
PKV-lääkehoidon osaamisvaatimukset.....	7
Osaamisen varmistaminen	7
Yksikkökohtaiset lääkkeet, joita voi antaa ilman lääkärin määräystä	7
4. Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako	7
Yksikön esimies perusopetuksessa	7
Lasta hoitava lääkäri	8
Perusopetuksen työntekijä, jolla on lääkehoidon koulutusta	8
Perusopetuksen työntekijä, jolla ei ole lääkehoidon koulutusta.....	8
Määräaikainen henkilöstö	8
Opiskelija harjoittelijana	8
Opiskelijat tilapäisesti työntekijänä	9
5. Lääkehuolto	9
6. Lääkkeiden jakaminen ja antaminen	10
7. Dokumentointi ja tiedottaminen	10
8. Seuranta ja palautejärjestelmät	10
LÄHTEET	11
LIITE 1 Allergia/astmaa sairastavan lapsen lääkehoito	
LIITE 2 Erityisruokavalioilmoitus koulussa	
LIITE 3 Epilepsiaa sairastavan lapsen lääkehoito	
LIITE 4 Diabetesta sairastavan lapsen lääkehoito	
LIITE 5 Lääkehoidon passi	
LIITE 6 Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma	
LIITE 7 Henkilökunnan perehdytys ja lupa lapsen lääkehoitoon	
LIITE 8 Lääkkeen antaminen perusopetuksessa	
LIITE 9 Lääkehoidon prosessi	

Laatijat	Liisa Karikko, ylihoitaja Raija Lappalainen, osastonhoitaja
Tarkastaja	Sari Hietala, toimialueylihoitaja
Hyväksyjä	Sanni Penttilä, apulaisylilääkäri

1. Johdanto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on laatinut ”Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa” oppaan (THL 14/2015) julkisille terveydenhuollon toimintayksiköille sekä muille lääkehoitoa toteuttaville yksiköille. Oppaalla pyritään yhtenäistämään lääkehoidon toteuttamisen periaatteet, määrittelemään toimintayksiköille vähimmäisvaatimukset lääkehoidon turvallisesta toteuttamisesta sekä selkeytetään johdon ja työntekijöiden vastuut.

Oppaassa on suositukset myös sellaisia toimintayksiköitä varten, joiden perustehtävään lääkehoidon toteuttaminen ei kuulu, mutta joissa saatetaan joutua toteuttamaan lääkehoitoa. Tällaisia yksiköitä ovat esimerkiksi koulut. Lääkehoitoa koskevat yleiset ohjeet ja periaatteet ovat samat kaikille kunnan perusopetuksen julkisille ja yksityisille toimintayksiköille. Pääsääntö on, että lääkehoidon toteuttaminen on terveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa ja että lääkehoitoon koulutetun terveydenhuollon ammattihenkilön, kuten lähihoitajan, tulisi toteuttaa lääkärin määräämä lääkehoito.

Siun soten Turvallinen lääkehoito- työryhmä on julkaissut Lääkehoidon oppaan (versio 8.1, 3.5.2018) koskemaan koko Siun soten aluetta. Siinä määritellään koko kuntayhtymää koskevat ja kaikille yhteiset osaamisen varmistamiseen, vastuisiin, velvollisuuksiin ja työnjakoon, lupakäytäntöihin, lääkehuoltoon, lääkkeiden antamiseen ja jakamiseen, potilaiden ja asiakkaiden neuvontaan, lääkehoidon vaikuttavuuden arviointiin, dokumentointiin sekä seuranta- ja palautejärjestelmiin kuuluvat linjaukset. Siun sote laatii lääkehoitosuunnitelman alueensa perusopetuksen osalta.

Siun sote on laatinut perusopetuksen lääkehoitosuunnitelman työryhmässä, johon ovat osallistuneet Siun soten perhe- ja sosiaalipalveluista Joensuun opiskelijahuollosta osastonhoitaja Raija Lappalainen ja ylihoitaja Liisa Karikko. Toimialueylihoitaja Sari Hietala on tarkistanut perusopetuksen lääkehoitosuunnitelman ennen lääkehoitosuunnitelman hyväksymistä. Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelman hyväksyy Siun soten perhepalvelujen apulaisylilääkäri Sanni Penttilä.

2. Lääkehoidon sisältö ja toimintatavat

Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma sisältää yleiset perusopetuksessa toteutettavaan lääkehoitoon liittyvät linjaukset. Tämän lisäksi jokainen oppilaitos kuvaa oman lääkehoidon prosessinsa ja siihen kuuluvat käytännön toimintaa koskevat ohjeet.

Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelma sisältää tiedon siitä, kuka Siun soten opiskelijahuollossa on kunkin alueen koulujen yhteyshenkilö ja vastaa lääkehoitosuunnitelman toteuttamiseen liittyvästä perehdytyksen järjestämisestä sitä tarvitseville perusopetuksen työntekijöille.

Työpaikkakohtainen lääkehoitosuunnitelma vähentää virheen riskiä ja selkeyttää eri henkilöstöryhmien työnjakoa. Lääkehoidon organisointi perusopetuksessa tulee tapahtua suunnitelmallisesti aina oppilaskohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan saakka. Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo tulee varmistaa koko perusopetuksen toiminta-ajan silloin, kun yksikössä on lääkehoitoa tarvitseva oppilas. Vastuu osaamisesta ja työvuorosuunnittelusta on toimintayksiköllä. On huolehdittava siitä, että yksiköissä on riittävä määrä lääkehoidon osaamisen hallitsevaa henkilöstöä myös henkilöstön sairauspoissaolojen ja loma-aikojen turvallisen lääkehoidon toteuttamisen mahdollistamisen kannalta.

Oppilaiden lääkehoidosta vastaavat vanhemmat ja oppilas itse oman kehitystasonsa mukaisesti. Koulun lääkehoitoon liittyvät toimintamallit kuvataan koulu- ja oppilaitoskohtaisesti oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelmassa. Osana tätä kokonaisuutta tulee kuvata oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa.

Kun oppilaalla ilmenee lääkehoitoa vaativa sairaus tai kun kouluun on tulossa säännöllistä lääkehoitoa tarvitseva oppilas, vanhempien on huolehdittava siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveys- ja opetustoimen henkilöstön kanssa. Sovittaviin asioihin kuuluvat lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö ja heidän tarvitsemansa perehdytys, erityistilanteisiin varautuminen, ensiapukäytännöt sekä työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, vanhempien ja oppilaan kesken. Samalla sovitaan myös siitä, kuka vastaa oppilaan lääkehoidon toteutuksesta (esim. kuka henkilökunnasta mittaa verensokerin ja ruoka-annokset ja hoitaa insuliinin annostelun) ja kuka on varahenkilö.

Perusopetuksen johto vastaa siitä, että lääkehoidon toteuttaminen järjestetään asianmukaisesti. Pitkäaikaissairaiden lasten hoidon koordinoivastuu on terveydenhuollolla. Vanhempien, perusopetuksen henkilöstön ja oppilaan hoidosta vastaavan lääkärin (tai lääkärin valtuuttaman muun terveydenhuollon ammattihenkilön) kanssa sovitut asiat kirjataan oppilaan hyvinvointisuunnitelmaan.

Oppilaille ei pääsääntöisesti anneta koulupäivän aikana muita kuin välttämättömiä lääkkeitä. Perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmassa tulee määritellä, miten lyhytaikainen lääkitys toteutetaan tarvittaessa. Perusopetuksen johdon on huolehdittava, että henkilökunta on saanut tarpeenmukaisen

perehdytyksen ja mahdollisen lisäkoulutuksen oppilaan lääkehoitoon. Pelkän lääkehoidon toteuttamisen lisäksi henkilöstön on ymmärrettävä lääkehoidon merkitys osana hoidon kokonaisuutta.

Jos perusopetuksessa on erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia oppilaita, se on otettava huomioon perusopetuksen resursoinnissa eli hoito- ja kasvatustehtävään osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei koulussa ole oppilaille erityistä avustajaa. Tapauskohtaisesti tulee arvioida, onko lääkehoitoa tarvitseva oppilas lain tarkoittama erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva. Esimerkiksi insuliinihoitoa tarvitseva oppilas vaatii perusopetuksen henkilöstöltä koko koulupäivän ajan erityistä huomiota ja seurantaa. Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva tulee huomioida esimerkiksi henkilöstömitoituksessa. Edellä kuvattuja periaatteita noudatetaan myös esiopetuksessa sekä aamu- ja iltapäivähoidossa.

3. Osaamisen varmistaminen ja ylläpito

Lupakäytännöt

Pääsääntö on, että lääkehoidon toteuttaminen on terveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa ja että lääkehoitoon koulutetun terveydenhuollon ammattihenkilön, kuten lähihoitajan, tulisi toteuttaa lääkärin oppilaalle määräämä lääkehoito. Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi saada luvan oppilas- ja lääkekohtaiseen lääkehoitoon, kun hän on saanut perehdytyksen oppilaan sairauteen ja ko. lääkkeeseen ja sen antotapaan sekä sopinut asiasta myös vanhempien kanssa. Työnantajan tulee järjestää perusopetuksen työntekijöille lääkehoidosta tarvittaessa perehdytystä ja lisäkoulutusta.

Koska esimerkiksi injektioiden antaminen ihon alle on vaativaa lääkehoitoa, se edellyttää myös lähihoitajan osaamisen varmistamista näytöllä ja perehdytystä ja lisäkoulutusta. Näytön ottaa vastaan lääkehoitoon koulutuksen saanut, kokenut laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, joka voi olla esimerkiksi terveyskeskuksen tai sairauden seurannasta vastaavan erikoissairaanhoidon sairaanhoitaja.

Diabeteksen insuliinihoitoon liittyvästä koulutuksesta ja perehdytyksestä vastaa oppilaan hoitovastuussa oleva erikoissairaanhoidon yksikkö. On tärkeää, että diabeetikkojen perusopetuksessa tapahtuvan hoidon toteuttamisessa huomioidaan diabetesosaamisen jatkuvuus. Mikäli henkilökunta tai oppilaan luokka vaihtuu, toteutetaan uusien työntekijöiden koulutus pääsääntöisesti lasten- ja nuortentautien poliklinikalla. Astma- ja allergialääkkeiden sekä epilepsialääkkeiden käytön opastavat vanhemmat. Tarvittaessa voidaan pyytää ohjausta lasten- ja nuortentautien poliklinikalla.

Lääkehoidon osaamiseen liittyvät lisäkoulutukset ja luvat koostuvat LOVE- verkko-teoriaopinnoista, verkkotentistä ja käytännön näytöistä. Lisäkoulutuksen järjestäjä vastaa lääkehoidon koulutuksen laadusta ja laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö näytön vastaanottamisesta. Näytön vastaanottaja vastaa lääkehoidon osaamisen varmistamisesta.

Lääkehoidon toteuttamiseen tarvittavat verkko-opinnot suoritetaan omassa työyksikössä Moodle-oppimisympäristössä (www.verkkarit.fi), jossa lääkehoidon osaamisen kokonaisuus on nimeltään LOVE (lääkehoidon osaaminen verkossa). Siun Soten Koulutusyksikkö vastaa verkkokurssien hallinnoinnista ja antaa lisätietoa lupakäytännöistä. Verkko-oppimisympäristöön kirjaututaan Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy hallinnoimilla MAD- tunnuksilla.

Siun Sotessa verkko-opintojen yhteyshenkilöinä toimivat koulutusyksikön työntekijät, (koulutus@siunsote.fi), joilta saa tietoa yleisistä tenttipäivistä.

Jokaiselle perusopetuksessa lääkehoitoon osallistuville suositellaan MiniLOP-teoria ja -tentti osioiden ja/tai LOKKI-osion suorittamista LOVE-kokonaisuudesta. Lääkehoitoon koulutuksen saaneille, kuten lähihoitajat, suositellaan LOP-teorian sekä lääkelaskujen opiskelua ja tenttimistä LOVE- kokonaisuudesta. PKV-lääkehoitoon osallistuville suositellaan suoritettavaksi erillinen lisäosio LOVE-kokonaisuudesta.

Teorian ja tentin suoritus on voimassa 5 vuotta allekirjoituspäivämäärästä, jonka jälkeen on suoritettava teoria ja tentit uudelleen. Näyttöjä ei tarvitse antaa uudestaan, ellei erityinen tarve sitä vaadi (esim. pitkä poissaolo, osaamisvaje, harvoin tehtävä työtehtävä, lääkehoidon virheet jne).

Injektiot ihon alle (s.c.) vaativat näytön ja kirjallisen luvan. Näytön vastaanottaa ja luvan myöntää terveydenhuollon ammattihenkilö oppilaan hoitovastuussa olevassa terveydenhuollon yksikössä. S.c. lupa on voimassa 5 vuotta. Tarvittaessa näytöt: koulutus@siunsote.fi

Tablettilääkityksen sekä inhaloitavien lääkkeiden antamisen edellytyksenä on perehtyminen oppilaan lääkehoitoon sekä lääkkeiden antamisesta suoritettu näyttö tai muu varmistus lääkkeen antamisen osaamisesta.

Adrenaliini-injektori (Epipen ja Jext) on tarkoitettu maallikkokäyttöön. Anafylaksiassa adrenaliini on hengen pelastava hoito, jota ei tule epäröidä antaa. Adrenaali-injektorin käyttö ei edellytä kirjallista lupaa ja näyttöä. Anafylaksian hoidosta löytyy hyvä koulutusvideo osoitteesta: <https://vimeo.com/141512797>.

Lääkehoitoperehdytys ja lupa on aina oppilaskohtainen.

Lääkehoitolupien dokumentointi

Oppilaskohtainen perehdytys kirjataan oppilaan henkilökohtaisen lääkehoitosuunnitelman. Mallipohjat oppilaskohtaisesta lääkehoitosuunnitelmasta (LIITE 6) sekä perehdytys- ja lupalomakkeesta (LIITE 7).

Lääkehoidon passi löytyy tämän asiakirjan liitteistä, jokainen organisaatio huolehtii itse opintojen dokumentoinnista (LIITE 5). Tenttisuoritukset ja tarvittavat näytöt kirjataan lääkehoidon passiin.

PKV-lääkehoidon osaamisvaatimukset

PKV-lääkehoitoa ei pääsääntöisesti toteuteta perusopetuksessa. Poikkeustilanteissa voi kyseeseen tulla tarkkaavaisuushäiriölääkitys (ADHD), jolloin työntekijän osaaminen varmistetaan oppilaskohtaisella perehdytyksellä ja lupamenettelyllä (kts. lupakäytännöt).

Osaamisen varmistaminen

Perusopetuksen esimies huolehtii siitä, että kaikilla lääkehoitoon osallistuvilla on tarvittava lupa kunnossa. Tarvittaessa perusopetuksen esimies huolehtii lisäkoulutuksen pyytämisestä ja järjestämisestä.

Yksikkökohtaiset lääkkeet, joita voi antaa ilman lääkärin määräystä

- ei ole käytössä

4. Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Jokainen lääkehoitoa toteuttava tai siihen osallistuva vastaa aina omasta toiminnastaan. Viimekädessä lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän tietää mitä, miten, miksi ja kenelle lääkettä annetaan. Lääkehoitoa toteuttaessaan lääkehoitoa toteuttava työntekijä vastaa omasta toiminnastaan lääkemääräykseen perustuen sekä ammatillisen koulutuksensa, vastualueensa ja työyksikön lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. On tärkeää, että työntekijä kertoo työnantajalleen tai esimiehelleen, jos hänen työhönsä kuuluu tehtäviä, joita hän ei hallitse. Silloin häntä voidaan perehdyttää tehtäviinsä paremmin, järjestää lisäkoulutusta tai järjestellä tehtäviä vastaamaan hänen osaamistaan. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa.

Vastuu perusopetuksen yleisen lääkehoitosuunnitelman laatimisesta on Siun soten perhe- ja sosiaalipalvelujen johdolla.

Perusopetuksen johdon vastuulla on huolehtia siitä, että yksikössä on Siun soten perusopetuksen lääkehoitosuunnitelman pohjalta laadittu omaan perusopetusyksikköön sopiva lääkehoitosuunnitelma.

Yksikön esimies perusopetuksessa

Työnantaja vastaa siitä, että työntekijälle annetaan sellaisia tehtäviä, joihin hänen tietonsa ja taitonsa riittävät. Esimies tai työyksikön perehdytyksestä vastaava huolehtii siitä, että uudet työntekijät saavat tarvittavan, asiakaskohtaisen tiedon ja opastuksen, mikäli yksikössä on jatkuvaa lääkehoitoa saava oppilas. Toimintayksikön esimies valvoo lääkehoidon toteuttamista päivittäisessä työssä. Toimintayksikön esimies vastaa oikeista työskentelyolosuhteista lääkehoitoa toteutettaessa (säilytysmahdollisuus, aseptiikka).

Lasta hoitava lääkäri

Lasta hoitava lääkäri vastaa aina lääkkeen määräämisestä ja oppilaan lääkehoidon kokonaisuudesta. Lääkäri vastaa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon ohjauksesta sekä neuvonnasta ja vaikuttavuuden arvioinnista omalta osaltaan.

Perusopetuksen työntekijä, jolla on lääkehoidon koulutusta

Perusopetuksen työntekijä, esim. lähihoitaja tai sosionomi, jolla on perusopinnoissaan ollut lääkehoitopintoja, voi toteuttaa lääkärin oppilaalle määräämää luonnollista tietä annettavaa (esim. suun kautta) lääkehoitoa. Ihon alle pistettävän (esim. insuliini) lääkehoidon toteuttamiseen vaaditaan osaamisen varmistamista näytöllä ja perehdytystä ja lisäkoulutusta. Lääkehoitoon koulutettu työntekijä antaa oppilaalle lääkkeen oppilaan yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjatun sopimuksen mukaisesti, seuraa lääkehoidon vaikutuksia, dokumentoi lääkehoidon ja välittää tietoa oppilaan huoltajille sekä sovitusti lasta hoitaville terveydenhuollon ammattihenkilöille.

Perusopetuksen työntekijä, jolla ei ole lääkehoidon koulutusta

Perusopetuksen työntekijä, esim. opettaja tai koulunkäyntiavustaja, voi toteuttaa lääkärin oppilaalle määräämää, luonnollista tietä annettavaa (esim. suun kautta) tai ihon alle pistettävää (esim. insuliini) lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, tarvittavaan lisäkoulutukseen sekä lupaan ja edellä mainittuihin oppilaan yksilöllisessä lääkehoitosuunnitelmassa sovittuihin asioihin. Terveystieteiden kouluttamattomalla työntekijällä ei ole velvoitetta lääkehoidon toteuttamiseen. Huoltajien tulee saada tietää, kuka lääkehoitoa perusopetuksessa toteuttaa.

Perusopetuksen henkilökunta, jolla ei ole lääkehoidon koulutusta perusopinnoissaan, antaa oppilaalle lääkkeen oppilaan yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjatun sopimuksen mukaisesti, dokumentoi lääkkeen annon ja välittää tietoa oppilaan huoltajille sekä sovitusti lasta hoitaville terveydenhuollon ammattihenkilöille.

Määräaikainen henkilöstö

Määräaikaisella työntekijällä tulee olla sama perehtyneisyys ja lupa kuin muillakin työntekijöillä toteuttaakseen oppilaan lääkehoitoa perusopetuksessa.

Opiskelija harjoittelijana

Opiskelijat toimivat ohjaajiensa vastuulla. Lääkehoidon harjoittelu edellyttää riittäviä teoreettisia tietoja ja taitoja sekä lääkelaskujen hallintaa, jotka ovat oppilaitoksen vastuulla. Suositeltavaa on, että opiskelija ei osallistu perusopetuksessa oppilaan lääkehoitoon. Opiskelija ei voi harjoittelunsa aikana suorittaa LOVE-opintoja työyksikössä.

Opiskelijat tilapäisesti työntekijänä

Opiskelija toimii vuorovastaavan työntekijän valvonnassa ja vastuulla. Opiskelijalla tulee olla sama perehdytys ja lupa kuin muillakin työntekijöillä toteuttaakseen oppilaan lääkehoitoa työntekijänä perusopetuksessa.

5. Lääkehuolto

Jos koulussa on lääkehoitoa tarvitseva oppilas, vanhemmat toimittavat koululle selkeät, yksinkertaiset ohjeet lääkeannoksista ja muista tarvittavista toimenpiteistä (esim. ravitsemusohjeet) sekä niiden mahdollisesta vaikutuksesta hoitoon. Oppilaan turvallisen lääkehoidon kannalta on olennaista, että opetuksen järjestäjä saa salassapitosäännösten estämättä tiedot oppilaan sairaudesta ja sen vaatimista toimenpiteistä vanhempien, erikoissairaanhoidon ja kouluterveydenhuollon kautta. Lääke tuodaan alkuperäispakkauksessa, ja pakkauksessa tulee olla oppilaan nimi, lääkkeen nimi, lääkkeen vahvuus, säilytyspaikka, mihin aikaan lääke on annettava, missä lääke tulee säilyttää (esim. jääkaappi) ja miten lääke annetaan (niellään, veteen sekoitettuna tms.).

Lääkkeet säilytetään lukituslaakissa lääkekaapissa oppilaan nimellä varustettuna lääkkeen säilyvyysaika huomioiden. Ulkonäön tai käyttötarkoituksen perusteella helposti sekaantuvien lääkkeiden säilyttäminen eri paikoissa vähentää erehtymisen riskiä ja lisää turvallisuutta. Lääkkeet säilytetään erillään muista tuotteista ja välineistä, ja työyksiköissä kiinnitetään erityistä huomiota lääkkeiden oikeisiin säilytysolosuhteisiin. Lääkevalmisteiden säilytysohjeet löytyvät lääkepakkauksista ja lääkkeitä tulee säilyttää niiden oikeissa lämpötiloissa.

Säilytyslämpötilat ovat:

- huoneenlämpö +15– +25 astetta
- viileä +8- +15 astetta
- kylmä +2- +8 astetta
- pakastin < -15 astetta

Työyksikön henkilöstö tarkastaa lääkkeet säännöllisesti ja varmistuu siitä, ettei lääkekaapissa ole vanhentuneita tai muuten käyttöön soveltumattomia lääkkeitä. Vanhentuneet ja tarpeettomat lääkkeet toimitetaan vanhemmille, jotka toimittavat ne apteekkiin hävitettäväksi. Lääkekaapin avaimet ja kulunvalvonta järjestetään niin, että asiattomat eivät pääse käsittelemään lääkkeitä. Perusopetuksen työyksikön johtaja on vastuussa asianmukaisesta lääkkeiden säilytyksen järjestämisestä.

Mikäli oppilas on kypsä huolehtimaan itsenäisesti lääkityksestään (esim. astma- ja allergialääkkeet), hän voi pitää lääkkeitä huoltajien kanssa sovitusti mukanaan.

6. Lääkkeiden jakaminen ja antaminen

Aina ennen lääkkeen antamista tulee tarkistaa, lääke, annos, lääkemuoto, annosteluajankohta ja antoreitti sekä varmistaa oppilaan henkilöllisyys.

Perusopetuksen henkilökunta antaa ja annostelee oppilaalle lääkkeen voimassaolevien lääkehoitolupiansa sallimissa rajoissa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaan. Kuuri-luonteisten lääkehoitojen (esim. antibioottikuuri) sekä käsikauppavalmisteiden (esim. antihistamiini, särkylääkkeet) antaminen voidaan toteuttaa oppilaan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti määräaikaisesti oppilaan hoidon niin edellyttäessä.

Erillishjeet diabetesta (Liite 4.), allergiaa / astmaa (Liite 1.) ja epilepsiaa (Liite 3.) sairastavien lasten lääkehoidosta on liitteenä.

7. Dokumentointi ja tiedottaminen

Annettu lääke kirjataan sovitun käytännön mukaisesti ”lääkkeenjako- / lääkkeenantolistalle” ja lääkkeitä mahdollisesti aiheutuneet poikkeavat vaikutukset tai havaitut haitat kirjataan ja ilmoitetaan huoltajalle.

8. Seuranta ja palautejärjestelmät

Päivitykset perusopetuksen lääkehoitosuunnitelmaan tehdään aina Siun soten Lääkehoito-oppaan päivityksen jälkeen. Siun soten alueella yhteyshenkilöinä toimivat Siun soten opiskelijahuollon osastonhoitajat Raija Lappalainen/ Joensuu, Tuire Seilonen/Heinävesi, Liperi, Polvijärvi, Outokumpu ja palveluesimies Anne Riikonen/Kontiolampi, Iloanta, Kitee ja apulaisosastonhoitaja Elli Hyttinen/Juuka, Lieksa, Nurmes, Valtimo. Attendon osastonhoitaja Sirpa Niiranen/Tohmajärvi ja osastonhoitaja Anneli Riistakoski/Rääkkylä. Perhepalvelujen apulaisylilääkärinä toimii Sanni Penttilä.

sähköposti: etunimi.sukunimi@siunsote.fi poikkeus anne.i.riikonen@siunsote.fi

sähköposti: etunimi.sukunimi@attendo.fi

Siun soten puhelinvaihe: 013-3300

Oppilaalle aiheutuneista lääkehoitoon liittyneistä vaaratilanteista tai haitoista informoidaan huoltajia ja käsitellään tapahtumat työyhteisössä.

LÄHTEET

Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Thl 14/2015, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf?sequence=1

Turvallinen lääkehoito Siun sote – Pohjois -Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen Lääkehoidon opas versio 8.1, 2018

ALLERGIAA/ASTMAA SAIRASTAVAN LAPSEN LÄÄKEHOITO.

Allerginen lapsi perusopetuksessa: Ruoka-allergiat

► Ruoka (esim. maito, kananmuna, vehnä) voi aiheuttaa ruoka-allergisille lapsille nopeasti, minuuttien tai tunnin kuluessa (iho-oireita, suu-suolioireita, nuhaa, astmaa) tai hitaasti, tuntien tai jopa muutaman päivän kuluessa kehittyviä allergiaoireita. Useimmiten oireet ovat lieviä, väistyvät vähitellen eivätkä tarvitse erityistä hoitoa. Haittaavia oireita hoidetaan välttämällä kyseistä ruoka-ainetta ja käyttäen lääkkeitä tarpeen mukaan.

► Pääsääntö on, että allerginen lapsi syö perusopetuksessa samaa ruokaa kuin muut lapset, jollei allergiaruokavalion välttämättömyydestä ole terveydenhuollon lausuntoa. Kouluikäisillä erityisruokavalioden tarve selvitetään määräaikaistarkastusten yhteydessä. Perheiltä pyydetään lisäksi tiedot erityisruokavalion tarpeesta jokaisen syyslukukauden aluksi. Lukuvuoden aikana tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava terveydenhoitajalle. Kouluterveydenhoitaja välittää erityisruokavalioiden oppilaitoksen keittiölle. Lapsilla saattaa olla erityisesti koivun siitepölyallergiaan liittyviä ristiallergioita. On huomattava, että välttö koskee vain tuoreita kasviksia eikä esimerkiksi keittoja. Jos tuoreet kasvikset, hedelmät tai juurekset aiheuttavat haittaavia suu- tai limakalvo-oireita, lapsi voi jättää ne syömättä ja korvata ne muilla tarjolla olevilla vaihtoehdoilla.

► Vahinkoaltistumisen (esim. lapsi ottaa toisen lapsen lautaselta ruokaa) aiheuttamat lievät oireet hoidetaan antihistamiini-lääkityksellä. Vanhemmat neuvovat perusopetuksen henkilöstölle varalääkkeen käytön.

► Vahinkoaltistuminen aiheuttaa maassamme vuosittain muutaman nopeasti kehittyvän, vaarallisen allergiareaktion, anafylaksian. Aiheuttajia ovat useimmiten maito, vehnä, kananmuna, soija, kala, siemenet ja pähkinät

Anafylaksian ensihoito on aina adrenaliini. Anafylaksian saaneen lapsen perheelle opastetaan adrenaliiniinjektorin (EpiPen, Jext) pistäminen reisilihakseen. Anafylaksian hoidosta löytyy hyvä koulutusvideo osoitteesta: <https://vimeo.com/141512797>.

Vanhemmat ohjaavat tarvittaessa koulun terveydenhoitajan kanssa perusopetuksen henkilökuntaa. Anafylaksiat ovat kuitenkin harvinaisuuksia eikä koko perusopetuksen henkilöstön kouluttaminen kaiken varalta ole tarpeen eikä mahdollista.

► Jos vahinkoaltistuminen aiheuttaa hitaasti kehittyviä iho- tai suolioireita, ne eivät ole vaarallisia eivätkä yleensä tarvitse perusopetuksessa annettavaa lääkitystä.

Hengitystieallergiat ja atooppinen ihottuma

Hengitystieallergiasta kärsivä lapsi ei tarvitse perusopetuksessa erityistoimenpiteitä eikä perusopetuksessa tehdä tavallisten hygieniatoimenpiteiden lisäksi erityistä allergiasaneerausta. Monissa perheissä on lemmikkieläimiä ja allergeeneja tarttuu vaatteisiin. Vaatteita ei tarvitse vaihtaa tai puhdistaa perusopetukseen tullessa.

► Allergisesta nuhasta kärsivät lapset saavat lääkkeensä (antihistamiini, nenäsumute ja silmätipat) kotona.

► Atooppista ihottumaa hoidetaan päivittäisellä rasvauksella, joka toteutetaan pääsääntöisesti kotona.

Astma

► Pääsääntö on, että akuutista hengenahdistuksesta kärsivää lasta ei viedä kouluun. Astmalääkkeen antaminen perusopetuksessa on poikkeus. Suurin osa lasten akuutista astmaoireilusta liittyy hengitytieinfektioihin, jolloin lapsi hoidetaan kotona.

► Astmaa sairastava lapsi alkaa joskus oireilla esimerkiksi retkellä hevostallille tai peleissä ja leikeissä. Tällaisissa tilanteissa oireilevilla lapsilla on mukana keuhkoputkia avaava lääke; esikoulu- kouluiästä lähtien lapsilla jauheinhalaattori (esim. Buventol Easyhaler®). Vanhempien tehtävänä on opastaa perusopetuksen henkilökunta lääkkeen käytössä. Isommat oppilaat voivat hallita lääkkeen itsenäisen käytön. Astman ylläpitohoitoon perusopetuksen henkilökunnan ei tarvitse puuttua

Kansallinen allergiaohjelma 2008 – 2018, Päivähoidon allergiaohje -työryhmä: Mika Mäkelä, Anna Pelkonen, Mikael Kuitunen, Erkka Valovirta, Erja Tommila, Tari Haahtela, Anna-Maija Haliseva-Lahtinen, Anne Liimola

Lasten allergiat Ohjeet ehkäisystä, diagnosoinnista ja hoidosta: Teija Dunder, Mikael Kuitunen, Mika Mäkelä, Anna Pelkonen, Tiina Reijonen, Erkka Valovirta ja allergiaohjelman sihteeristö. Suomen lääkärilehti Liite 18, 16.5.2011.

Koulu-/opiskeluterveydenhuolto/varhaiskasvatus
ILMOITUS ERITYISRUOKAVALIOSTA KOULUSSA/OPPILAITOKSESSA 2018

Toimitetaan **jokaisen syyslukukauden alussa** koulu/opiskeluterveydenhoitajalle.
 Lukuvuoden aikana tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava terveydenhoitajalle.

Nimi _____

Koulu / oppilaitos _____

Oppilas / opiskelija luokka _____ Henkilökunta

Luokanopettaja _____

Hoitava lääkäri _____

ERITYISRUOKAVALIO TERVEDELLISISTÄ SYISTÄ

Ruoka-allergia tai -yliherkkyys

Merkittäviä oireita aiheuttava ruoka-aine	Oireen vaikeusaste*	Anafylaksia
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Laktoosi-intoleranssi

- * Täysin laktoositon ruokavalio
 * Vähälaktoosinen ruokavalio

Keliakia

- * Käyttää gluteenitonta kauraa
 * Ei käytä gluteenitonta kauraa

Diabetes

- * Tarvitsee valmiiksi annostellun lounasruoan Liitä mukaan ateriasuunnitelma
 * Valitsee välipalan itse
 * Haluaa valmiin välipalan

EETTISET / USKONNOLLISET SYYT

- * Ei veriruokia
 * Ei sianlihaa
 * Muu, mikä? _____

Päiväys _____ / _____

Allekirjoitus _____ puh. koti _____ puh. työ _____
 (Huoltajan allekirjoitus)

Terveydenhoitajan/ Lääkärin/
 Ravitsemusterapeutin allekirjoitus _____ puh. _____

* Keskustele oireen vaikeusasteesta terveydenhoitajan kanssa. Vaikeat oireet tarkoittavat sairaalakäyntiä.
 On hyvä huomioida, että nykyinen suuntaus ruoka-allergian hoidossa ei ole pelkkää välttämistä vaan myös sietokyvyn kehittämistä. Mikäli oireet ovat lieviä ei välttämisruokavaliota tarvita, mutta mikäli lapsella on vakava ruoka-allergia (lapsi on ollut sairaalahoidossa allergian suhteen), tulee hänen olla erityisseurannassa. (E. Valovirta, E. Tommila, Salon kaupunki)

EPILEPSIAA SAIRASTAVAN LAPSEN LÄÄKEHOITO / PKKS lastenneurologian poliklinikka

Aivojen normaali toiminta perustuu hermosolujen sähköiseen yhteydenpitoon. Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka voi ilmetä tajunnan, liikkeiden, aistitoimintojen tai tahdosta riippumattomien toimintojen häiriönä. Se missä paikassa aivoja kohtauspesäke on vaikuttaa kohtauksen oireiden ilmenemiseen.

Epilepsian hoidon ja seurannan tavoitteena on kohtauksettomuus. Tähän pyritään lääkehoidolla huomioiden lääkkeen sivuvaikutusten minimointi. Hoitoon ja seurantaan kuuluvat kontrollikäynnit lastenneurologian poliklinikalla sekä säännölliset laboratoriotulokset lääkeainepitoisuuksineen.

Säännöllisesti otettu lääke, riittävä lepo ja säännölliset ruokailut tulisi huomioida lapsen arjessa. Mikäli on tiedossa kohtaukselle altistavia tekijöitä, pyritään niiden minimointiin.

Tärkeää on seurata mahdollisia epilepsian kohtausoireita ns. kohtauskirjanpidolla. Kotona ja koulussa merkitään muistiin epäilyttävät oireet sekä kohtaukset. Kirjataan milloin, missä tilanteessa ja millaisia oireita esiintyi sekä kesto. Myös lapsen vointi oireen jälkeen olisi hyvä kirjata.

Kohtauksen aikana on tärkeää pysyä rauhallisena. Älä estä kouristusliikkeitä, mutta huolehdi, ettei lapsi kolhi itseään. Turvaa lapsen hengitys asettamalla hänet kylkiasentoon ja avaamalla mahdollisesti kiristävät vaatteet. Mikäli kohtaus alkaa rajuna tai kestää yli 2 (5) minuuttia tai toistuu, anna tarvittava lapselle määrätty ensiapulääke annetun ohjeen mukaan. joko peräruiskeena tai posken limakalvolle. Mikäli kohtaus jatkuu, soita ambulanssi 112. Ilmoita vanhemmille tilanteesta ja huomioi lapsen mahdollinen jälkiväsymys.

Tietoa epilepsiasta

www.epilepsia.fi

www.terveysportti.fi

Erikson, K., Gaily, E., Hyvärinen P. & Vainionpää, L 2008. Lapsi ja epilepsia. Helsinki: Epilepsialiiton julkaisu

DIABETESTA SAIRASTAVAN LAPSEN LÄÄKEHOITO

Diabeteksen hoidossa on sovittava yhteen insuliinin, ruuan ja liikunnan vaikutus verensokeriin. Verensokerin säännöllinen mittaaminen auttaa hyvän sokeritasapainon saavuttamisessa ja ylläpitämisessä

Perusopetuksen ja kodin yhteistyö

Hyvä yhteistyö luo edellytykset lapsen hyvinvoinnille perusopetuksessa. Koska diabetes on yksilöllinen sairaus, hoidon suunnittelussa korostetaan niitä asioita, jotka ovat juuri kyseiselle lapselle merkittäviä. Vastuualueista sovitaan yhdessä, ja sovitut asiat kirjataan lapsen yksilölliseen lääkehoidosuunnitelmaan. On tärkeää, että yhteistyö kodin, koulun ja hoitopaikan välillä jatkuu koko kouluajan, niin ala- kuin yläkoulussakin. Perusopetuksessa lapsen diabeteksen hoidosta vastaavat aikuiset ja lapsi oman ikätasonsa ja taitojensa mukaisesti. Vanhemmat huolehtivat hoitovälineiden hankkimisesta perusopetukseen ja kertovat, milloin ja missä tilanteissa verensokeria mitataan. Ateriainsuliini annostellaan yksilöllisesti lapsen yksilöllisen lääkitysohjeen mukaisesti.

Kun perusasiat diabeteksestä ja sen hoidosta ovat perusopetuksen henkilökunnan tiedossa ja kun tehtäväjako ja vastuut henkilökunnan kesken ovat selkeät, kaikki osapuolet voivat tuntea olonsa turvalliseksi.

Koska henkilökunnalla tulee olla tietyt valmiudet toteuttaa hoitoa, lapsen hoitojärjestelyt tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen perusopetuksen alkua. On hyvä pitää tarvittaessa yhteistyöpalaveri, jossa ovat mukana lapsen vanhemmat, diabeteshoitaja, mahdollisesti ravitsemusterapeutti sekä lapsen hoidosta ja ruokailusta vastaavat henkilöt perusopetuksessa. Tarvittaessa yhteistyöpalaveri kannattaa järjestää mahdollisimman pian myös sellaisissa tilanteissa, kun perusopetuksessa jo oleva lapsi sairastuu diabetekseen tai vaihtaa koulua. Asioiden sujuminen on varmistettava aina työntekijöiden vaihtuessa.

Perusopetuksessa kannattaa sopia siitä, kuka vastaa ruokailuun liittyvistä asioista, verensokerin seurannasta ja insuliinin pistämisestä ja kuka toimii yhteyshenkilönä kodin ja perusopetuksen välillä, ilmoittaa mahdollisista muutoksista, retkistä ja hoidon sujumisesta.

Diabetes on yksilöllinen sairaus, mikä on tärkeä muistaa!

Matala verensokeri

Ohjeet matalan verensokerin ja sokin hoitoon on oltava perusopetuksessa tiedossa. Matalasta verensokerista on kyse, kun verensokeri on alle 4 mmol/l.

Ensiapu

Jos on kyse liian matalasta verensokerista, diabeetikon on HETI saatava jotakin nopeasti verensokeria kohottavaa juotavaa tai syötävää, esimerkiksi jokin seuraavista annoksista:

- lasillinen tuoremehua tai sokeripitoista virvoitusjuomaa/mehua tai mehutetra

- 4 – 6 palaa rypälesokeria (Siripiri, Dexal) tai tavallista sokeria
- hedelmä
- sokeripitoisia makeisia tai rusinoita
- sokeripitoinen jogurtti tai jäätelö
- lasillinen maitoa

Jos oireet eivät mene ohi 5 – 10 minuutissa tai mittauksella todetaan, että verensokeri on edelleen liian matala, annetaan toinen saman suuruinen annos.

TAJUTTOMUUS ELI SOKKI

Jos on epävarmaa, pystyykö lapsi nielemään tai lapsi on tajuton, hänelle ei saa antaa juotavaa tai syötävää tukehtumisvaaran vuoksi. Paras toimintatapa tällöin on laittaa lapsi kylkiasentoon ja sivellä siirappia tai hunajaa posken limakalvoille.

Jos tilanne pitkittyy verensokeri saattaa laske niin alas, että se johtaa tajuttomuuteen eli sokkiin. Sokkiin saattaa liittyä myös kouristuksia. Tällöin tehokas ensiapu on glukagonipistos (Glucagen ½ ampullia). Glukagoni on hormoni, joka vapauttaa maksasta sokeria verenkiertoon. Vanhempien kanssa sovitaan glukagonin käytöstä etukäteen, ja he toimittavat sen hoitopaikkaan.

Sokkitapauksissa paikalle on soitettava ambulanssi (112) ja lapsen vanhempiin on otettava heti yhteys.

[Diabetesliitto, Koululaisen diabetes- Opas ala- ja yläkouluille](#)

Insuliinin pistolupa Siun soten alueella: Insuliinin pistosohjauksen voi saada lasten- ja nuortentautien poliklinikalta, lasten ja nuortentautien osastolta 10A, diabeteshoitajalta tai lastenklinikan kuntoutusohjaajalta.

Ohjauksen ja pistosopetuksen antanut henkilö allekirjoittaa: Lupa insuliinipistosta varten – kaavakkeen, jonka ohjaukseen tuleva henkilö tuo tullessaan. Perusopetuksen henkilökunta huolehtii pistoslupa kaavakkeen toimittamisen eteenpäin pistoslupan saamista varten.

Pistolupa on voimassa viisi vuotta.

Lääkehoidon osaaminen perusopetuksessa

LOVE - passi
LÄÄKEHOIDON OSAAMINEN VERKOSSA

Nimi: _____

Henkilönumero tai syntymäaika: _____

Tehtävänimike: _____

Työyksikkö: _____

LÄÄKEHOITON KOULUTTAMATTOMAT HENKILÖT

Lääkehoitoon kouluttamatonta henkilöstöä ovat esimerkiksi opettajat tai koulunkäyntiavustajat, joiden koulutukseen ei sisälly lääkehoidon opintoja. Lääkehoitoon kouluttamaton työntekijä tarvitsee aina lääkehoitokoulutusta ja -perehdytystä ennen lääkehoidon toteuttamiseen osallistumista.

LÄÄKEHOITON KOULUTETUT HENKILÖT

Lääkehoitoon koulutusta saaneita henkilöitä ovat esimerkiksi lähihoitajat tai sosionomit, joilla on vähintään lähihoitajan lääkehoito-opintoja vastaavat lääkehoito-opinnot suoritettuna.

LÄÄKEHOIDON LISÄKOULUTUS

Perusopetuksessa lääkehoitoon osallistuvalla työntekijällä suositellaan MiniLOP-teoria ja -tentti osioiden suorittamista LOVe-kokonaisuudesta. Kaikille lääkehoitoon osallistuville suositellaan myös Kivun lääkehoito osan 1 suorittamista. Lisäksi suositellaan LOP osa 1:n suorittamista.

Jokaiselle lapsen lääkehoitoon osallistuvalla lapsen yksilölliseen lääkehoitoon perehtyminen on pakollista.

Riittävän koulutuksen, perehtymisen ja kirjallisen luvan saatuaan työntekijä voi:

- antaa lääkkeitä luonnollista tietä, eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina.

Jos tämän lisäksi on välttämätöntä toteuttaa vaativampaa lääkehoitoa kuten insuliinihoitoa lapsikohtaisen perehdytyksen antaa, näytön vastaanottaa ja luvan myöntää terveydenhuollon ammattihenkilö lapsen hoitovastuussa olevassa terveydenhuollon yksikössä. PKV-lääkehoitoon osallistuville suositellaan suoritettavaksi erillinen lisäosio LOVe-kokonaisuudesta.

Perusopetuksen työntekijän kirjallinen lääkehoitolupa on lapsikohtainen. Teoriaopinnot, näytöt, tentit ja insuliinin pistolupa on voimassa enintään 5 vuotta, mutta jokaisen lapsen lääkehoitoon on kuitenkin perehdyttävä lapsikohtaisesti.

- Anafylaksian hoitoon tarkoitettujen adrenaliini-injektorien käyttö hätätilanteessa ei edellytä kirjallista lupaa.

SUORITUSMERKINNÄT JA PASSIN SÄILYTTÄMINEN

Kun työntekijä läpäisee tentin, passiin merkitään hyväksytty ja tentinvalvoja allekirjoittaa suorituksen. Jos työntekijä ei saa hyväksyttyä tulosta kolmella yrityskerralla, tulee suoritusmerkinnäksi hylätty ja tentinvalvoja allekirjoittaa merkinnän. Passiin mahtuu kolme suorituskertaa, joista jokainen kerta sisältää kolme yritystä.

Perusopetuksessa mahdollisten näyttöjen vastaanottajan tulee olla kokenut, lääkehoitoa toteuttava perusopetuksen työntekijä tai laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (esim. sairaanhoitaja, kättilö, terveydenhoitaja), jolla on omat lääkehoidon luvat voimassa. Yksi virheetön näyttösuoritus riittää. Hyväksytyn suorituksen jälkeen näytön vastaanottaja kuittaa suorituksen passiin. Luvan allekirjoittaa perusopetuksen yksikön lääkehoidosta vastaava esimies varmistettuaan työntekijän osaamisen.

Insuliinihoidossa olevan lapsen lääkehoitoluvan allekirjoittaa laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö lapsen hoitovastuussa olevassa terveydenhuollon yksikössä.

Alkuperäinen passi jää työntekijälle, kopio säilytetään työyksikössä.

LOP – LÄÄKEOSAAMISEN PERUSTEET

Tämä todistus antaa passissa mainitulle työntekijälle oikeudet teoriaopintojen ja näyttösuoritusten mukaiseen lääkehoidon toteuttamiseen lapsi-, lääke- ja tilannekohtaiseen sopimukseen perustuen. Lupa sisältävät lääkkeet luetaan lapsikohtaisessa luvassa. Lupa on voimassa enintään 5 vuotta teoriaopintojen, tenttien ja näyttöjen osalta.

TEORIAOPINNOT JA TENTIT		
Lääkehoidon osaamisen perusteet (MiniLOP)		
Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:
Kivun lääkehoito (KIPU 1)		
Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:
Lääkehoidon osaamisen perusteet – Teoria (LOP)		
Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:
Pääosin keskushermostoon vaikuttava lääkitys (PKV-lupa)		
Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:	Päivämäärä ___/___/___ ☐ Hyväksytty ☐ Hylätty Tentinvalvojan allekirjoitus:

NÄYTÖT

Näytöt (tarvittaessa):	Pvm ja näytön vastaanottajan allekirjoitus:	
☐ Lääkkeen antaminen PEG- ja nenämaha-letkuun	___/___/___	_____
☐ Lääkelaastarin vaihtaminen	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen silmään	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen keuhkoihin	___/___/___	_____
☐ Happipullojen käyttö	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen nenään	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen korvaan	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen iholle	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen emättimeen	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen peräsuoleen	___/___/___	_____
☐ Adrenaliini-injektoren käyttö	___/___/___	_____
☐ Lääkkeen antaminen ihon alle, s.c.	___/___/___	_____
☐ PKV-lääkkeen antaminen luonnollista tietä ja laastarin vaihto	___/___/___	_____
☐ Muu näyttö, mikä _____	___/___/___	_____
☐ Muu näyttö, mikä _____	___/___/___	_____
Päivämäärä ja terveydenhuollon ammattihenkilön allekirjoitus:		

LISÄOSAT

Lääkehoidon koulutuksen lisäosia ovat mm. Kivun lääkehoito (KIPU), Ensihoidon lääkkeet (ENSI LOVE), Mielen terveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoito (PSYK), Iäkkäiden lääkehoito (GER) ja Lasten lääkehoito (LAS).

Lisäosan nimi:	Teoria ja tentit:	Teoria ja tentit:
Kivun lääkehoito – KIPU 2	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
Mielen terveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoito - PSYK	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
Iäkkäiden lääkehoito - GER	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
Lasten lääkehoito - LAS	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
Ensihoidon lääkkeet – ENSI LOVE	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
_____	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
_____	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:
_____	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:	Päivämäärä ___ / ___ / ___ TentINVALVOJAN allekirjoitus:

Lääkehoitosuunnitelma Perusopetus LIITE 6.

OPPILAAN YKSILÖLLINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA (mallipohja)

Oppilaan nimi	Henkilötunnus
Huoltajien nimet	Puhelinnumerot hoitopäivän aikana
Koulu ja luokka	Vastuuhenkilö koulussa

OPPILAAN LÄÄKKEET JA LÄÄKEHOITO

Lääke 1	Lääkkeen nimi ja vahvuus
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen säilytysohje
Lääkkeen annostelu/muuta annosteluun liittyvää	

Lääke 2	Lääkkeen nimi ja vahvuus
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Lääkkeen säilytysohje
Lääkkeen annostelu/muuta annosteluun liittyvää	

Lääkehoitosuunnitelma Perusopetus LIITE 6.

Huoltajat antavat lääkkeen koulun henkilökunnalle henkilökohtaisesti, alkuperäispakkauksessa, oppilaan nimellä varustettuna, annosteluohjeineen tai valmiiksi annosteltuna. Valmiiksi annosteltu lääke tulee olla asianmukaisesti pakattuna, pakkauksessa tulee näkyä oppilaan nimi, lääkkeen nimi ja vahvuus sekä antojankohta.

Lääkkeitä säilytetään koulussa lukittavassa kaapissa, lääkkeen säilytysohjeen mukaisesti.

Oppilaan lääke tuotu kouluun (pvm): _____

Lääke tai käytetty väline hävitetty (pvm) _____

Hävittäjän nimi: _____

HUOLTAJIEN TAI TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖN ANTAMA OPPILAAN LÄÄKEHOIDON PEREHDYTYS

Milloin lääkehoitoa tarvitaan
Miten lääke annetaan / lääkkeen antamiseen liittyvää
Mitä muita toimenpiteitä tarvitaan (esim. verensokerin seuranta)
Mitä oireita seurataan
Huoltajiin ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa

Lääkehoitosuunnitelma Perusopetus LIITE 6.

Ambulanssi kutsutaan seuraavissa tilanteissa
Muita oppilaan hoitoon, lääkehoitoon tai lääkkeeseen liittyvää

Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma on laadittu huoltajien ja oppilasta hoitavan henkilökunnan kanssa yhdessä. Lääkehoitosuunnitelma liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan/oppilaan hyvinvointi suunnitelmaan sekä huomioidaan yksikön turvallisuussuunnitelmassa

Vastuhenkilö koulussa/luokassa _____

Huoltajat

_____ / _____ 20_____

JAKELU

Alkuperäinen kpl lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan/oppilaan hyvinvointisuunnitelmaan

1 kopia huoltajille

1 kopia perusopetuksen yksikköön

1 kopia mahdolliseen muuhun paikkaan esim. iltapäiväkerho

Lähde: Pohjana on käytetty Polvijärven lapsen yksilöllistä lääkehoitosuunnitelmaa

Lääkehoitosuunnitelma Perusopetus LIITE 7.

HENKILÖKUNNAN PEREHDYTYS JA LUPA LÄÄKEHOITOON

Oppilaan nimi: _____

Perehdytettävä työntekijä: _____

Perehdytettävät asiat	Perehdytetty (x)
Milloin lääkehoitoa tarvitaan	
Miten lääke annetaan / lääkkeen antamiseen liittyvää	
Mitä muita toimenpiteitä tarvitaan (esim. verensokerin seuranta)	
Mitä oireita seurataan	
Huoltajiin ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa	
Ambulanssi kutsutaan seuraavissa tilanteissa	
Muita oppilaan hoitoon, lääkehoitoon tai lääkkeeseen liittyvää	

Perehdytys annettu

Huoltajat

_____ / _____ 20_____

Terveystieteiden ammattihenkilö (tarvittaessa)

_____ / _____ 20_____

Lupa oppilaan yksilöllisen lääkehoidon toteuttamiseen on myönnetty:

Perusopetuksen esimies

_____ / _____ 20_____

JAKELU

alkuperäinen kpl lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan/oppilaan hyvinvointisuunnitelmaan
1 kopia perusopetuksen yksikköön

Lähde: Pohjana on käytetty Polvijärven lapsen yksilöllistä lääkehoitosuunnitelmaa

LÄÄKKEEN ANTAMINEN ESIOPETUKSESSA/PERUSOPETUKSESSA

(täytettävä myös yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma)

Lapsen nimi _____

Lääkkeen nimi _____

Pvm	Klo	Lääkemäärä	Lääkkeen antaja

Lääkehoitosuunnitelma Perusopetus LIITE 9. LÄÄKEHOIDON PROSESSI

